

LAM GIANG
NGUYỄN QUANG TRÚ

những
CÁI KHÔN
CỦA NGƯỜI XƯA

<https://tieulun.hopto.org>

NIỆM XÁC BÀN PHẢN BIỆN

HUYIENKESJIP

NHỮNG CÁI KHÔN
của người xưa

<https://tieulun.hopto.org>

LAM GIANG
NGUYỄN QUANG TRÚ

NHỮNG CÁI KHÔN CỦA NGƯỜI XƯA

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

<https://tiedun.hopto.org>

NHỮNG CÁI KHÔN THẦN KỲ CỦA LƯU BANG

Trong lịch sử Trung Quốc, Lưu Bang là người đầu tiên xuất thân từ giới bình dân mà dựng nên sự nghiệp Đế vương lưu truyền đến 400 năm.

Lưu Bang khéo trang bị cho mình những sự tích thần kỳ từ việc bà mẹ nằm mơ thấy giao tiếp với Xích Đế đến việc đích thân mình rút gươm chém rắn trắng cản đường, thần nữ đêm khuya kêu khóc.

- Con Bạch Đế bị con Xích Đế giết!

Thần nữ kêu khóc đêm khuya là mẹ của rắn trắng, rắn trắng là con Bạch Đế.

Hai sự tích này ăn khớp với nhau, xác định Lưu Bang là con Xích Đế.

Thời kỳ khôn lớn. Lưu Bang lúc đầu lãnh được một chức quan rất nhỏ, làm Đình trưởng trên sông Tứ, nhiệm vụ là giải giao tù phạm sung vào công tác kiến trúc các cung điện Ly Sơn và A Phòng. Đi hành dịch ở Ly Sơn và A Phòng là công tác khổ sai, dễ chết vì roi vọt và bệnh tật, rất khốn khổ. <https://tieu lun hoto.org>

hương. Bởi thế, số tù phạm bỏ việc, trốn tránh ngày càng nhiều, các chức Đình trưởng khó lòng giao nạp cho đủ số đã ghi trên giấy. Lưu Bang tận tụy với nhiệm vụ đã mấy năm trường, quan chức không thăng tiến, lương bổng cũng không được tăng thêm. Nếu để sống mất tù, Đình trưởng chắc phải vào tù thay thế. Bị xử nặng hơn thì cái tội danh để sống mất tù phạm dẫn đến án tử hình.

Năm 209 TCN (TCN là Tiền Công Nguyên) nhân một chuyến giải lao tù phạm, Lưu Bang thiếu mất mấy chục tên. Thôi thế là hết! Quan trên đâu có dám dung thứ tội này. Sự việc đến thế là lâm vào bước đường cùng. Lưu Bang liền thả luôn số tù còn lại. Có đũa không nơi nương tựa, tình nguyện theo Lưu Bang về ẩn lánh trong núi Mang Đường (cũng đọc là Mang Đãng) núi ở Đông Bắc huyện Vĩnh Thành (nay thuộc tỉnh Hà Nam).

Lánh vào núi Mang Đường, Lưu Bang sống những ngày khắc khoải chờ đợi cơ hội...

Lúc bấy giờ Trần Thắng đã khởi nghĩa chống nhà Tần, tin tức lan truyền gần khắp nước, xa gần đều chấn động. Trần Thắng tên chữ là Thiệp, người ở Phương Thành, tỉnh Hà Nam, vốn là nông dân nghèo mà có ước vọng phú quý cao xa. Trước ngày cử sự, Thắng bói được quẻ tốt. Hữu công, nên quyết ý. Thắng nhờ bạn là Ngô Quảng viết trên những rẻo lụa ba chữ Trần Thắng vương thả xuống sông cho cá nuốt rồi câu cá ấy lên, mở bụng trước mắt nhiều người. Cũng kỳ lạ! <https://tieu-lun-hoapto.org>

Thắng lại nhờ người thân tín đem đến đốt lửa ở các đình miếu đồng thời giả tiếng hồ ly gào to rằng “Đại Sở hưng, Trần Thắng vương”.

Lúc đầu, Trần Thắng, Ngô Quang chỉ tập hợp được một ngàn nghĩa quân nhưng nhờ có quân tâm cương quyết chiến đấu nên đánh đâu thắng đó, chẳng bao lâu chiếm được một phần hai tỉnh An Huy và Hồ Nam.

Nhân dân ở đất Bái theo lời tiến cử của Tiêu Hà, Tào Tham, nghênh tiếp Lưu Bang ở vùng đầm lầy, núi non Mang Đường về làm Bái Công. Bái Công Lưu Bang tập hợp được ba ngàn nghĩa quân đánh chiếm Hồ Lăng, Phương Dữ, làm chủ được một phần hai tỉnh Sơn Đông, Giang Tô.

Xét theo quan niệm Thiên mạng quân chủ thời bấy giờ, người làm Hoàng Đế phải có mạng Trời thì mới là chân mạng đế vương, mới được hào kiệt và nhân dân tin tưởng khiếp phục.

Sự khôn khéo của Lưu Bang cao hơn Trần Thắng một bậc tuy rằng cả hai người đều dùng một nguyên lý mượn uy thế của thần linh.

Tư Mã Thiên chép sử Tần – Hán không thể bỏ qua những sự việc hoang đường, thần kỳ này nên phải ghi vào sử ký cho đầy đủ.

Lưu Bang còn khéo trang bị cho vợ mình là Lữ Trĩ được đạo sĩ (tiên) xem tướng và quả quyết rằng sẽ

mạng của Lữ Trĩ là “quí bất khả ngôn”.

Tâm lý của quảng đại quần chúng hướng về những người chân mạng đế vương có thần linh, thần long bảo vệ. Nắm được tâm lý quần chúng thì sử dụng được sức hậu thuẫn của đại đa số nhân dân.

Lưu Bang Hán Cao Tổ quả là một nhà tâm lý chiến xuất sắc.

Những sự việc này khiến chúng ta liên tưởng đến mưu lược thần kỳ của Nguyễn Nhạc, vua Thái Đức nhà Tây Sơn.

Nội hai chữ Nguyễn Nhạc, chúng ta đã thấy nhiều mưu lược hơn đời.

Vốn là một số con cháu Hồ Quý Ly nương thân ở đất Nghệ An, mãi đến giữa thế kỷ XVI mới dời vào huyện Tuy Viễn, phủ Qui Nhơn, những người tộc trưởng kế tiếp nhau làm ấp trưởng, mở đường buôn bán lên Tây Nguyên. Đến khoảng giữa thế kỷ XVII, ở các đất Qui Nhơn, Hoài Nhơn có lưu hành câu sấm “phụ nguyên trì thống”.

Phụ nguyên là Nguyễn. Lúc bấy giờ các chúa Nguyễn đang thống trị Nam Hà. Câu sấm này xuất hiện, báo hiệu sẽ có một họ Nguyễn nào mới khác hưng vận lên thay thế họ Nguyễn cũ đương thời suy mất. Hồ Phi Nhạc bèn đổi họ thành Nguyễn Nhạc để cho phù hợp

với sấm truyền. Nhạc nghĩa là suối lớn.

Nguyễn Nhạc sai người đêm đêm đốt lửa trên một hòn núi cao huyện Tuy Viễn. Dân chúng xa gần đều lấy làm kinh dị nhưng không một ai dám mạo hiểm lên coi... Một hôm, nhà có đám giỗ lớn, Nguyễn Nhạc mời nhiều bậc tai mắt quanh miền đến dự tiệc. Đến khi rượu đã ngã say, một người nào đó nói đến ánh lửa Tây Sơn. Nguyễn Nhạc liền rủ quý vị đó lên núi coi thử. Đến lưng núi, giữa đám khói lửa mịt mù, mọi người nghe có tiếng quát lớn:

- Ai là Nguyễn Nhạc, lên lãnh Thiên Thư!

Mọi người sợ hãi, dừng bước ở sườn núi. Một mình Nguyễn Nhạc tuân lời thần phán, rình xuống một tấm biển đồng rất nặng, rất lớn, trên có khắc bốn chữ “Nguyễn Nhạc vi vương”.

Thấy rõ Thiên Thư, mọi người đều cho rằng ý Trời đã chọn Nguyễn Nhạc làm vua ở Nam Hà vậy.

Năm Tân Mão (1771) Nguyễn Nhạc khởi binh ở Tây Sơn. Người ở Trung châu cũng như dân ở Tây Nguyên đều hưởng ứng mạnh mẽ. Quân Tây Sơn nổi tiếng là quân nhân nghĩa vì bình nhật chỉ đánh cướp nhà bọn tham quan ô lại, lấy được tiền lúa đem phân phát cho bọn cùng đinh khốn khổ.

Quan tuần phủ Qui Nhơn là Nguyễn Khắc Tuyên lấy làm lo sợ vì tự xét mình không đủ tài lược đánh dẹp. Quan ngại những núi Kon Trot, Kon Ha hiểm trở, lại sợ quân Tây Sơn thiện chiến, dũng cảm.

Nguyễn Nhạc nắm được tình hình quân Triều (của các chúa Nguyễn) hèn nhát liền lập kế mạo hiểm. Ông sai người đóng một cũi lớn, truyền cho thủ hạ trói mình lại, nhốt vào cũi, khiêng xuống phủ thành, nộp cho quan. Tuần phủ Nguyễn Khắc Tuyên khôn xiết vui mừng, mở tiệc khao thưởng lớn. Quan quân ở phủ thành cũng như những dũng sĩ đã khiêng giặc đến nộp đều được chèn chén no say. Nửa đêm, những dũng sĩ này chặt khóa sắt, mở cũi, thả Nguyễn Nhạc ra. Phủ thành Quy Nhơn bị lấy trọn trong nháy mắt.

Các huyện Phù Ly, phủ Hoài Nhơn đều không đánh mà tan...

Nguyễn Nhạc sai bọn Tập Đình, Lý Tài ra đánh Đại Chiêm hải khẩu ở Quảng Nam. Địa bàn của quân Tây Sơn càng ngày càng mở rộng.

Năm 1778, ông tiến tước, tự xưng Tây Sơn vương.

Xét về mưu lược, Nguyễn Nhạc có điểm hơn Lưu Bang. Lưu Bang không bao giờ dám dấn thân mạo hiểm cả. Nguyễn Nhạc dám mạo hiểm để chiếm lấy phủ thành Quy Nhơn dễ như trở bàn tay. Giả tử Nguyễn Khắc Tuyên truyền đem chén lãnh tụ của giặc trước đã, rồi sau sẽ khao thưởng quân sĩ thì sao?

Tục ngữ có câu:

- *Không vào hang hùm, sao bắt được cọp?*

Nguyễn Nhạc dám mạo hiểm vào hang hùm vì